

EXERCII DE GRAMATICĂ

PENTRU CLASA A III-A

Scriem corect

FONETICĂ	3
Sunete. Litere. Vocale. Consoane	3
Silaba. Despărțirea în silabe	5
Grupurile de litere <i>ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi</i>	7
Scrierea cuvintelor care conțin litera <i>x</i>	9
PUNCTUAȚIE	11
Punctul (.). Semnul întrebării (?). Semnul exclamării (!)	11
Virgula (,)	14
Două puncte (:). Linia de dialog (—)	16
Ghilimelele („ ”)	19
ORTOGRAFIE	21
Scrierea cu „î” și „â”	21
Litere duble (<i>aa, ee, ii, oo, uu, cc, nn, rr, ss</i>)	23
Scrierea cu <i>m</i> înaintea de <i>p</i> și <i>b</i>	26
Grupurile de sunete <i>au, ea, ia, ie, oa, ua, uă</i>	28
Ortograme. Ortogramele într-o/într-un, dintr-o/dintr-un, printr-o/printr-un ...	30
Ortogramele <i>sa/s-a</i>	32
Ortogramele <i>sau/s-au</i>	35
Ortogramele <i>ia/i-a, iau/i-au</i>	38
Ortogramele <i>la/l-a</i>	41
Ortogramele <i>sar/s-ar</i>	44
Ortogramele <i>mai/m-ai</i>	46
Ortogramele <i>iar/i-ar</i>	49
Ortogramele <i>neam/ne-am</i>	52
Ortogramele <i>nea/ne-a</i>	55
Ortogramele <i>cam/c-am</i>	58
Ortogramele <i>mie/mi-e</i>	61
Ortogramele <i>mia/mi-a</i>	63
Ortogramele <i>va/v-a</i>	66
Ortogramele <i>mi-am, ți-am, i-am, v-am, le-am</i>	69
Ortogramele <i>n-am, n-are, n-avem, n-aveți, n-au și nai/n-ai</i>	71
NOȚIUNI DE VOCABULAR	74
Familia de cuvinte	74
Cuvinte cu sens asemănător	77
Cuvinte cu sens opus	80
Cuvinte cu aceeași formă și înțelesuri diferite	84
MORFOLOGIE	87
Cuvântul - parte de vorbire	87
Substantivul. Felul substantivelor	89
Numărul substantivelor	94
Genul substantivelor	98
Scrierea corectă a substantivelor cu <i>i/ii/iii</i>	102
Adjectivul. Numărul adjectivului. Genul adjectivului	105
Pronumele. Numărul pronumelui. Persoana pronumelui	109
Verbul. Numărul verbului. Persoana verbului	114

Sunete. Litere. Vocale. Consoane

Sunetul este cel mai scurt produs al vocii omenești.

Litera este semnul grafic (scris) al sunetului.

În limba română, fiecare sunet este reprezentat în scris, de regulă, printr-o singură literă.

De cele mai multe ori **numărul de sunete** dintr-un cuvânt este același cu **numărul de litere**.

Exemplu: casă (4 litere, 4 sunete)

Sunetele pot fi:

❖ **Vocale** - se rostesc fără ajutorul altor sunete:

a, e, i, o, u, ă, â/î.

❖ **Consoane** - se rostesc cu ajutorul altor sunete:

b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, ș, t, ț, v, w, x, y, z.

Exerciții

1 Ordonează alfabetic cuvintele următoare:

mandarină, zgardă, bicicletă, argint, rachetă, arici, caisă, haină, creion, dulap, stilou, siguranță, vulpe, elefant, lampă, sticlă

---

2 Colorează cu **roșu** consoanele și cu **verde** vocalele din următoarele cuvinte:

ALUN
CLEPSIDRĂ
MAESTRU
LINGOU

DOCUMENT
LITERĂ
SPRÂNCEANĂ
MĂRGICĂ
AUTOBUZ

MESAJ
DREPTUNGHI
UMOR
SÂNZIANA
ZBOR

PORUMBEL
MASCOTĂ
CALIGRAFIE
SILABĂ

3 Dă exemple de cinci cuvinte care:
a) au vocală în poziție inițială;

---

b) au consoană în poziție finală;

---

c) au mai mult de două vocale în poziție mediană.

---

4 Realizează schema pentru următoarele cuvinte urmând modelul:

Model: brățară - CCVCVCV

ușă → _____

glob → _____

carton → _____

elefant → _____

mătase → _____

coloană → _____

informație → _____

bulevard → _____

5 Găsește cuvinte care să respecte schemele următoare:

VCV → _____

CVC → _____

VVC → _____

VCCV → _____

CVCV → _____

VCVC → _____

CVCVCV → _____

VCVCVC → _____

Silaba. Despărțirea în silabe

Silaba este o parte a cuvântului care se pronunță printr-o singură deschidere a gurii.

Când un cuvânt nu încapă la sfârșitul rândului, îl despărțim în silabe, scriem silabele care încap pe primul rând și continuăm scrierea pe rândul următor. Este recomandat să nu se despartă în silabe numele la capăt de rând.

Exerciții

1 Grupează în tabel cuvintele următoare în funcție de numărul silabelor din care sunt alcătuite:

lemn, aer, draperie, rotund, piramidă, neam, scoică, România, preș, pian, demn, apă, plastilină, miel, cămașă, lup, curios, plăpând, aeroport, lupoaică, ochelari, curier, televizor, Emanuel

Cuvinte monosilabice	Cuvinte din două silabe	Cuvinte din trei silabe	Cuvinte din patru silabe

2 Silabele cuvintelor s-au amestecat! Ordonează-le astfel încât să descoperi cuvintele: tran, um, lă, ba, clă, nea, ti, lă, tă, bre, da, na, fir, spa, te, ma, zin, cer, ghe, nă, ga. Trebuie să găsești 7 cuvinte.

---

3 Căsește trei cuvinte în care silaba **na** să se afle în poziție inițială, mediană și finală:

4 Alege seria în care toate cuvintele sunt despărțite corect în silabe:

- a) tri - u - nghi, a - le - e, lu - mi - nă;
- b) ma - giun, cu - lo - a - re, mic - șu - nea;
- c) i - de - e, tri - unghi, cu - loa - re.

5 Dă toate variantele corecte pentru despărțirea în silabe la capăt de rând pentru următoarele cuvinte:

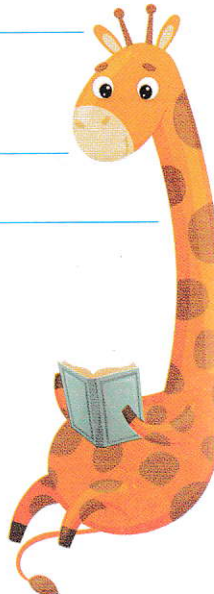
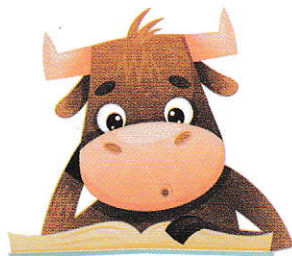
Cuvânt	Varianta 1	Varianta 2	Varianta 3	Varianta 4
calorifere	lorifere	ca- rifere	calo- fere	calori- re
învățătoare				
vrăjitoarele				
caracatiță				

6 Alcătuieste propoziții în care toate cuvintele să fie:

a) monosilabice;

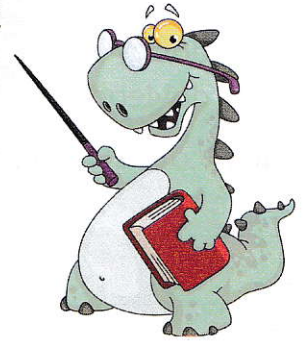
b) formate din două silabe;

c) formate din trei silabe.

Grupurile de litere ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi

În limba română există grupuri formate din două litere (**ce, ci, ge, gi**) sau din trei litere (**che, chi, ghe, ghi**) care pot reda unul sau două sunete.

Exerciții

1 Completează cuvintele cu grupurile de litere potrivite:

ră	ală	tară	ja	tă .....
..... upercă	.....	privi	.....	uvetă .....
..... reșe	.....	..... nușă	An	la .....
..... or	.....	ma	..... r	i .....
re	.....	..... or	.....	ozdan .....

2 Completează spațiile libere cu câte un cuvânt care să conțină unul dintre grupurile de litere **ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi**.

..... aleargă în fiecare dimineață.
 ..... a șutat ..... spre poartă.
 Pentru a-mi trata ..... am băut un ..... cu lămâie.
 La ora de matematică am învățat despre ....., ...,
 ..... și despre romb.
 Pisica se joacă cu un ..... de lână.
 Doamna învățătoare ne-a spus o ..... la care am știut
 răspunsul.

3 Taie forma greșită a cuvântului:

Ghiorghe / Gheorghe	chiuvetă / ghiuvetă	împachietat / împachetat
unghie / unghie	machiaj / macheaj	ciai / ceai
gheață / ghiăță	giantă / geantă	îngețată / înghețată
genunchi / genuchi	Gorge / George	mingea / mingia

4 Transformă după model:

eu sparg - tu spargi - el/ea sparge

eu merg	→ tu	el/ea .....
eu trag	→ tu	el/ea .....
eu culeg	→ tu	el/ea .....
eu zic	→ tu	el/ea .....
eu tac	→ tu	el/ea .....

5 Eu spun una, tu spui multe:

gândac .....
mac .....
fulg .....
sac .....
catalog .....
dac .....
dovleac .....

liliac .....
moșneag .....
ureche .....
pereche .....
vacă .....
nucă .....
pungă .....

6 Alcătuieste propoziții cu următoarele cuvinte: **gherghef, curci, cerere, general, ghimpe.**

---

7 Găsește câte trei cuvinte pentru fiecare cerință:

a) grupurile de litere învățate să se afle în poziție inițială;

---

b) grupurile de litere învățate să se afle în poziție mediană;

c) grupurile de litere învățate să se afle în poziție finală.

8 Identifică greșelile din următorul text și rescrie-l corect.

Giorghe a găsit un ghimotoc de blană înghețat lângă o casă vechie. A pus pisicuța în gheozdan și a dus-o acasă. Acum o veghiază deoarece și-a zgâriat urechia cu ghieruța.

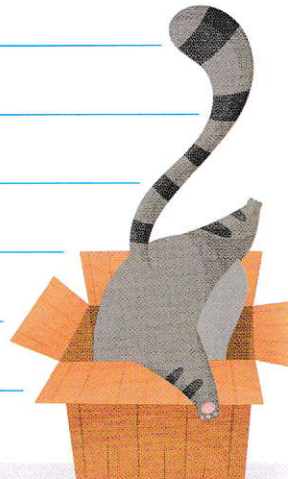

Scrierea cuvintelor care conțin litera x

Litera **x** este pronunțată în anumite cuvinte prin sunetele **cs**, iar în alte cuvinte prin sunetele **gz**.

Exemple:

- **expunere, pix** (cuvinte în care litera **x** se citește **cs**);
- **examen, există** (cuvinte în care litera **x** se citește **gz**).

Există însă și excepții, situații în care sunetele **cs** se scriu așa cum sunt pronunțate, nefiind redată de litera **x**.

Exemple: Vasile Alecsandri, rucsac, ticsit, sconcs, micsandă, îmbâcsit

Există cuvinte care la forma de singular se termină în litera **x**, însă la forma de plural se scriu cu grupul de litere **cs** (**ortodox - ortodocși; linx - lincși; sfinx - sfincși; fix - ficși**).

Exerciții

1 Grupează cuvintele date în tabel:

explozie, exemplu, exemplifica, luxație, exercițiu, fixație, axă, examinează, luxos, existență, Maximilian, exorbitant, exact, auxiliar

Cuvinte în care litera x se citește cs	Cuvinte în care litera x se citește gz

2 Taie forma greșită a cuvântului:

linxi / lincși

picsuri / pixuri

ruxac / rucsac

tixit / ticsit

ortodocși / ortodoxi

Xenia / Csenia

Alexandri / Alecsandri

sconcs / sconx

îmbâcsit / îmbâxit

mixandă / micsandă

3 Găsește intrusul din fiecare serie de cuvinte:

- a) taxi, xilofon, Mexic, exotic;
- b) extraterestru, exasperant, exactitate, examinator;
- c) ortodocși, pics, lincși, micsandră.

4 Găsește cuvinte cu sens opus care să conțină litera **x**:

interior	stresat .....
inclus	indulgent .....
minim	restrâns .....

5 Alcătuieste propoziții în care să folosești cuvintele găsite la exercițiul numărul 4.

---

6 Realizează corespondența între cele două coloane:

exces

există

exemplar

exprimare

elixir

excavator

Roxana

anexă

inox

9 litere și 10 sunete

5 litere și 6 sunete

6 litere și 7 sunete

6 litere și 7 sunete

4 litere și 5 sunete

8 litere și 9 sunete

6 litere și 7 sunete

9 litere și 10 sunete

5 litere și 6 sunete

Punctul (.). Semnul întrebării (?). Semnul exclamării (!)

Punctul este semnul de punctuație care se pune la sfârșitul unei propoziții ce exprimă o constatare.

Exemplu: Azi am mers la cursul de pictură.

Semnul întrebării este semnul de punctuație care se pune la sfârșitul unei propoziții ce exprimă o întrebare.

Exemplu: Când este ziua ta?

Semnul exclamării este semnul de punctuație care se pune la sfârșitul unei propoziții ce exprimă: mirare, bucurie, un salut, o urare, o poruncă, o strigare, o rugămintă sau un îndemn.

Exemplu: Ce frumos ninge!

Exerciții

1 Pune la sfârșitul fiecărui enunț semnul de punctuație corespunzător:

Vrei să mergem împreună să culegem narcise

La cofetărie nu mai sunt torturi

Unde și-a pus Monica ochelarii

Ce mult a plouat azi-noapte

Ne-am simțit grozav la ziua ta

Bună ziua, doamna învățătoare, vă rog să mă scuzați că am întârziat

Azi am gătit mâncare de cartofi

2 Scrie răspunsuri pentru următoarele întrebări:

a) Ce vârstă ai?

---

b) Care sunt lunile de toamnă?

---

c) În ce oraș locuiești?

---

d) Soarele este o stea sau o planetă?

---

3 Scrie întrebări potrivite pentru următoarele răspunsuri:

- a) _____
Ursulețul a cules mure.
- b) _____
Albă ca Zăpada s-a întâlnit cu cei șapte pitici.
- c) _____
Zambilele sunt albe, albastre sau roz.
- d) _____
Ploaia este adusă de un nor cenușiu.

4 Transformă propozițiile după model:

Model: Mărul este acrișor. ➔ Ce acrișor este mărul!

- Alina a dansat frumos. ➔ _____
- Liniștea este adâncă. ➔ _____
- Cerul este înnorat. ➔ _____
- Copacul a crescut repede. ➔ _____

5 Pentru fiecare dintre imagini alcătuieste câte o propoziție care să exprime: o constatare, o întrebare și o exclamare.

LIBRIS | We know books

6 Bifează propoziția care este scrisă corect:

Alina, nu mai întârzia astăzi acasă.

Alina, nu mai întârzia astăzi acasă!

Alina, nu mai întârzia astăzi acasă?

Ai înțeles lecția predată azi?

Ai înțeles lecția predată azi.

Ai înțeles lecția predată azi!

Am îmbrăcat paltonul roșu!

Am îmbrăcat paltonul roșu?

Am îmbrăcat paltonul roșu.

7 Folosind cuvântul **mov**, alcătuieste propoziții care să exprime:

a) o mirare;

b) o rugăminte;

c) o strigare;

d) o exclamare.

Virgula este semnul de punctuație care:

- ❖ separă cuvintele dintr-o enumerare;
Exemplu: Toamna se coc: gutui, struguri, prune, mere, pere și nuci.
- ❖ separă cuvântul care arată cui ne adresăm de restul cuvintelor din propoziție;
Exemple: Ana, hai la joacă! / Hai la joacă, Ana! / Hai, Ana, la joacă!
- ❖ separă vorbele unui personaj de cele ale povestitorului.
Exemplu: – Hai în pădure, zice Matei.

Exerciții

1 Scrie propoziții în care să enumeri:

a) fructe de toamnă;

b) animale domestice;

c) fenomene ale naturii.

2 Alcătuieste enunțuri în care să respecti cerințele:

a) virgula separă cuvintele dintr-o enumerare;

b) virgula separă cuvântul care arată cui ne adresăm de restul cuvintelor din enunț;

c) virgula separă vorbele unui personaj de cele ale povestitorului.

LIBRIS | We know books

3 Pune virgula acolo unde lipsește:

– Haideți la picnic copii!

Îmi plac foarte mult fructele: mango ananasul banana și papaya.

– Radu când pleci la cinematograful?

– Ți-am reparat bicicleta zice tata.

– Te rog Andrei să nu mai întârzi!

– Tema de azi este exercițiul numărul doi spune doamna învățătoare.

4 Încercuiește virgulele care nu sunt așezate corect în următoarele enunțuri:

– Vom merge la piață după legume, Maria spune, mama.

Am plecat în excursie cu, Magda, Radu și, Ana.

– Mă duc la bunica mea, cu mâncare spune Scufița Roșie.

– Avem, înghețată, prăjituri sau bomboane zice, tata.

5 Rescrie corect enunțurile de la exercițiul numărul 4.

Două puncte (:) este semnul de punctuație care:

- ❖ se pune înaintea unei enumerări;

Exemplu: Culorile semaforului sunt: roșu, galben și verde.

- ❖ se pune la sfârșitul unei propoziții pentru a indica începutul unui dialog.

Exemplu: Presentatoarea a zis:

— **Astăzi în București vor fi 20 de grade.**

Linia de dialog (—) este semnul de punctuație care se folosește la începutul vorbirii (replicii) fiecărei persoane care participă la o convorbire (un dialog).

Exemplu: Sabrina a zis:

— **Voi merge la școală cu metroul.**

Atenție!

➤ În redarea unui dialog, dacă după semnul întrebării sau al exclamării urmează intervenția povestitorului, scrierea se continuă cu literă mică.

Exemplu:

— **Ce temă ați avut astăzi? întrebă doamna învățătoare.**

➤ În redarea unui dialog, dacă după semnul întrebării sau al exclamării urmează o continuare a replicii personajului, scrierea se continuă cu literă mare.

Exemplu:

— **Făt-Frumos, cum vrei să ne luptăm? Cu săbiile sau în luptă voinicească?**

Exerciții

1 Alege dialogul scris corect:

a) Nepotul întreabă:

— Bunicule, unde merg berzele toamna?

— În țările calde, dragul meu, răspunde bunicul.

b) Nepotul. întreabă:

Bunicule, unde merg berzele toamna?

În țările calde, dragul meu! Răspunde bunicul.

2 Formulează răspunsuri pentru următoarele întrebări folosind semnul două puncte (:):

a) — Cu ce mijloace de transport călătorești?

---

b) — Pe cine inviți la ziua ta?

---

c) — Ce ți-ai pus în rucsac pentru drumeție?

---

3 Mihai vrea să-și cumpere bilet la un film. Completează dialogul cu replici potrivite:

—

— Bună ziua! Pentru ce film?

— Pentru *Aventura junglei*.

—

— La ora 17:30.

— Un singur bilet?

— Da, vă rog. Cât costă?

—

—

— Vizionare plăcută!

—

